

A JOGBÖLCSELET KUTATÁSA ÉS OKTATÁSA A PÉCSI JOGI KARON

VISEGRÁDY ANTAL
egyetemi tanár (PTE ÁJK)

Tanszékünk, ahogy már a rendszerváltás előtt is, 1990-től a *gyakorlat orientált* jogbölcselet iránt elkötelezett műhely.

A négy szerzős „nagy fehér könyv” többé már nem volt alkalmazható a jogi karon, így Pécssett sem. Ezért az a „történelmi feladat” hárult a jogbölcseleti tanszékekre, hogy a jogbölcseleti kutatásokat és az oktatást újjá szervezzék. Ebben nagy segítségemre voltak észak-amerikai vendégprofesszori és vendégkutatói meghívásaim, valamint a Zlinszky János és Varga Csaba professzorok által vezetett *Tempus program*, melynek révén jómagam hosszabb tanulmányutakat tehettem Cambridge-ben, a Palma de Mallorcai egyetemen, Alicante-ban, Lundban, valamint Trierben. Ugyancsak jelentős hozadékkal jártak az Ünnepektől megszervezett *finn–magyar és osztrák–magyar* jogelméleti kerekasztal konferenciák Helsinkiben, Grazban és Budapesten.

Az idő tájt vettem át a jog- és állambölcselet oktatását a nyugdíjba vonuló Szotáczy Mihály professzortól, addig ui. a jogi alaptant oktattam.

Ezek az ösztöndíjak nem csak kutatási témáimban (modern jogbölcseleti irányzatok, jogi kultúrák és a jog hatékonysága) való komoly előrehaladást eredményeztek, hanem olyan muníciót adtak, amellyel a jogbölcselet *oktatását is lehetett fejleszteni*. Ennek jegyében jelentek meg a következő jegyzeteim: 1993-ban *Jogi alaptan* (bővítve és átdolgozva 1996-ban új kiadásban), 1995-ben *Modern jogbölcseleti irányzatok*.

A jogbölcselet a pécsi karon keresztfél éves tárgyként szerepelt, szigorlattal zárult, és többé már nem tartozott a záróvizsga tárgyak közé.

A külföldi hallgatók számára jelent meg 1999-ben a „Short History of Hungarian Political and Legal Thought” c. művem, majd 2001-ben a *Jog- és Állambölcselet alapjai* c. jegyzetem. Ez mind a nappali, mind a levelezős hallgatóknak tananyagul szolgált, és nagymértékben elősegítette a vizsgára való felkészülésüket.

2002-ben elérkezettnek láttam az időt arra, hogy *Jog- és Állambölcselet* címmel *tankönyvet* jelentsek meg (mely azóta több kiadást is megért). Tankönyvem szerkezeti felépítése a következő:

1. *Tudományelméleti bevezetés*
2. *A jogbölcselet modern és posztmodern irányzatai*
3. *A társadalmi normák és a jog*
4. *Jogforrástan*
5. *Jogrendszer és a jogcsaládok*
6. *Jogszabálytan*
7. *A jog érvényesülése*
8. *A jog hatékonysága*
9. *A politikai rendszer*
10. *Az állam fogalma*
11. *Főbb államtípológiák*
12. *Az államformatan*

A heti három órás jog- és állambölcseleti előadások tartása mellett több *szemináriumi kurzust* vezettem, illetve vezetek. Ezek bizonyos szempontból kutatási témáimmal függenek össze, ugyanakkor a hallgatók speciális igényeit is igyekeznek kielégíteni. Szükségesnek tartottam azt, hogy a hallgatókat e tekintetben is írott tananyaggal lássam el. Ennek érdekében jelentek meg az alábbi munkáim:

Angolszász jog és politika (1999); Jogi kultúra, jogelmélet, joggyakorlat (2003); A jogi szabályozás eredményessége (2006); A világ jogi kultúrái és a jogi kultúrák világa (társszerzőkkel 2008); valamint A jogi gondolkodás kezdetei és új irányai Európában (társszerzőkkel 2010).

Az előbbi tananyagok az alábbi szemináriumokhoz szolgálnak tananyagként:

A világ nagy jogrendszerei; Az Európai Unió jog- és állambölcseleti problémái; A jog hatékonysága. Major Legal Systems of the World címmel hosszú évek óta tartok szemináriumot külföldi hallgatók részére.

Jogbölcseleti kutatásaimban és az oktatásfejlesztésben nagy segítségemre voltak nyugat-európai, dél-amerikai, ausztráliai és távol-keleti tanulmányaim.

Emellett természetesen a *világkongresszusok* anyagai, az országos, valamint az általam szervezett *nemzetközi jogelméleti* konferenciák is. Ez utóbbiak sorában kiemelném a Pécsesi és grazi professzorok részvételével megrendezett „Law and Social Norms” (2001) c. konferenciát, valamint 2010-ben „Current Problems of Jurisprudence and Comparative Law” (2010) c. szimpóziumot, melyen német, lengyel, román és horvát előadók is szerepeltek. A konferenciasorozat 2012-ben Kolozsvárott folytatódik.

Jelenleg a jog- és állambölcselet oktatása a negyedik évfolyamon történik, és az eddigi tapasztalatok kedvezőek. Az előadások látogatottsága jelentősen nőtt, és a vizsga eredmények is jobbak.

A jogi alaptan c. tárgy oktatását lassan egy évtizede *Monori Gábor* adjunktus végzi, akire az a nem könnyű feladat hárul, hogy a nem egyforma szintű középiskolai tudással rendelkező elsőéveseket bevezesse a jog világába.

Számos, hosszabb-rövidebb szakmai tanulmányutat tett nyugat-európai egyetemeken.

Az ő kutatási témája a *feminista* jogelmélet, melyből pár hónappal ezelőtt PhD-fokozatot szerzett. Szemináriumi kurzust is vezet ebből a témakörből, valamint jogelméleti jogeseteket dolgoz föl a hallgatókkal, sőt versenyjogi szemináriumot is tart. A könyv alakban megjelenő PhD-értekezése írott tananyagként fog szolgálni vonatkozó szemináriumához.

Tanszékünk harmadik tagja *Antal Csanád* tanársegéd, aki csaknem egy éves tanulmányutat tett Indiában, valamint egy kéthónapos ösztöndíjat realizált az isztambuli egyetemen. Szervesen ehhez kapcsolódik kutatási témája a *jog transzplantáció*, melyből egyebek mellett két szemináriumi kurzust is vezet.

Mindkét fiatal kollega esetében kiemelendőnek tartom részvételüket a Katowicében 2009-ben megrendezett fiatal jogbölcselek nemzetközi szimpóziumán.

A hallgatók körében végzett felmérések szerint tanszékünk színvonalas oktatási tevékenységet végez, a tananyaggal való ellátottság megfelelő.

